

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

TOPLUMSAL DUYARLILIK PROJELERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

“Ehram Deyip Geçme, Tanı!”

Proje Kodu: 637B91A6200D0

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Arş. Gör. Mehmet Fatih IŞIK
Turizm Fakültesi

Araştırmacılar:

Arş. Gör. Dr. Zennübe IŞIK
Arş. Gör. Dr. Leyla TOKGÖZ
Öğrenci Latife İŞ

Aralık, 2022
ERZURUM

İÇİNDEKİLER

Önsöz	2
Özet	3
Materyal ve Yöntem	4
Proje Uygulamasına Ait Görseller	5
Sonuçlar	8

ÖNSÖZ

Anadolu'nun zengin kültürü yadsınamaz bir gerçektir. Bu zengin kültürlerden biri de Somut Olmayan Kültürel Miras'tır. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM); toplumların, grupların ve bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak gördükleri davranışlar, uygulamalar, anlatımlar, bilgi ve beceriler veya bunlara ilişkin araç, gereç ve kültürel mekanlardır.

Erzurum ilinin sahip olduğu somut olmayan kültürel miras değerlerinden olan Ehram, bin bir emeklerle tezgâhlarda koyun yününden elde edilen ipliklerle dokunarak ortaya çıkmaktadır. Soğuk ve sert bir iklime sahip olan Erzurum'da kadınların sokakta örtünmek amacıyla elbiselerinin üzerine aldıkları, baştan ayağa kadar inen ve gözler açıkta kalacak şekilde el yardımıyla bürünülen boy örtüsü olarak kullanılmaktadır.

Bu noktadan hareketle bu proje ile Erzurum iline ait somut olmayan kültürel miras unsurlarından biri olan ve geleneksel el sanatlarımız içerisinde yer alan Ehramın karakteristik özelliklerini, işleniş biçimini ve Ehram üzerine işlenen motiflerin ne anlama geldiğini göstermek ve unutulmaya yüz tutmuş bu unsurların farkındalıklarını sağlamak amaçlanmıştır. Bu kapsamda bu unsurları tanıtmada öncü rol üstlenen ve ülkemizin tanıtım elçileri olarak bilinen "Profesyonel Turist Rehberleri" adayı olan Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği öğrencilerine info gezisi düzenleyerek öğrencilerimizin bu unsurları yerinde görme ve tanıma fırsatı sunulmuştur.

ÖZET

İnsanların giyinip kuşanması insanlık tarihi ile başlamaktadır. Barınacak bir yuva, besin ve giyim insanların en doğal ihtiyaçları arasındadır. Bu ihtiyaçlar içerisinde giysi, vücudu dış etkilere karşı koruyan bir araçtır. Bunun yanı sıra giyim, güzel görünme, kendini güzel gösterme, kişiliği ifade etme gibi özellikleri içinde barındıran bir sanattır. Başlangıçta basit bir konu olan giyinmek, tarihin akışı içinde değişikliğe uğramış, bu değişiklikler içinde bulunan çevre ve sosyal durumun etkisiyle şekillenerek gelişim göstermiştir. Bölgeler arasındaki iklim farklılıkları da giyim kuşama yansiyarak insanların giyinmelerini etkilemiştir.

Erzurum’da yılın altı ayı kış mevsimi ile geçmektedir. Dolayısıyla yerli giysiler genellikle kalın ve yünlü kumaşlardan tercih edilmektedir. Erzurum’un yöresel kıyafetleri arasında yer alan Ehram da koyun yününden elde edilen ipliklerle tezgâhlarda dokunmaktadır. Yün yıkanır, kurutulur, yün çubuğuyla çırpılarak kabartılır ve sonra yün taraklarında elle taranarak eğirme işlemine hazırlanır. Taranmış yün “teşi” denen aletlerle elde bükülerek yün iplik haline getirilir ve tezgâhlarda dokuma işleme gerçekleştirilir. Ehramı diğer dokumalardan ayıran en temel özellik, saf yün oluşunun yanında üzerine ve kenarlarına renkli ipliklerden motifler bezenmesidir. Bu motifler arasında reyhan dalı, pirinç tanesi, ceviz kanadı, saat kordonu gibi desenler yer almaktadır. Yazın serin, kışın ise sıcak tutan Ehram, Erzurum’un somut olmayan kültürel miras listesinde yerini almaktadır. Ayrıca, Erzurum’un dokuzuncu coğrafi işaretini alan üründür. Günümüzde Ehram sadece dış örtü olarak değil daha modern tarzlarda da kullanılmaktadır. Ev aksesuarları, perdeler, örtüler, panolar, yatak örtüleri, anahtarlık, çanta vb. olarak da işlenip kullanılmaktadır. Erkek giyiminde de atkı, yelek, kravat gibi ürünlerde kendini göstermektedir.

Bu noktadan hareketle bu projeye öğrencilerin bu unsurlar hakkında detaylı bilgilere sahip olması ve bu değerlere sahip çıkılması hususunda bilincin oluşturulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), Ehram, Erzurum.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışma bir Toplumsal Duyarlılık Projesi'dir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu proje, proje ekibi ve Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği son sınıf öğrencileri tarafından 14 Aralık 2022 tarihinde Erzurum Aziziye ilçesinde yer alan Aziziye Belediyesi El Sanatları Üretim İşletmesi bünyesindeki Eham dokuma atölyesinde gerçekleştirilmiştir.

Projenin Uygulanışı

Projenin uygulanması için Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Araştırma Merkezinden servis ücreti olarak 500 TL bütçe talep edilmiştir. Bir seyahat acentesinden servis kiralanmıştır. Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği son sınıf öğrencileri fakülte önünden servisle alınmıştır. Öğrenciler, Erzurum Aziziye ilçesinde yer alan Aziziye Belediyesi El Sanatları Üretim İşletmesi bünyesindeki Eham dokuma atölyesine götürülmüştür. Öğrencilere Eham dokuma işleminin, Ehrama ilişkin karakteristik özelliklerin, işlenen motiflerin ne anlama geldiği, geçmiş ve günümüzde Ehamın kullanım biçimlerinin ve alanlarının neler olduğunu yerinde görme ve tanıma fırsatı sunulmuştur. Eham kumaşına dokunmaları, ehramdan yapılmış örtüleri giyinip denemeleri sağlanmıştır. Böylece Ehamın dokusunu hissetmişlerdir. Son olarak öğrenciler tekrar fakülte önüne getirilerek proje sonlandırılmıştır.

PROJE UYGULAMASINA AIT GÖRSELLER

SONUÇLAR

Ülkemizin tanıtım elçileri olarak bilinen "Profesyonel Turist Rehberleri" adayı olan Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği öğrencilerine info gezisi düzenleyerek öğrencilerimizin bu unsurları yerinde görme ve tanıma fırsatı sunulmuştur.

Projemizi destekleyerek öğrencilerimiz için çok önemli bir aktivite ortamı sağladığından dolayı Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Merkezi'ne teşekkür ederiz.